

IPT2 12.10.2017

HANKINTAILMOITUSTEN KARIKOT

Juha Virolainen, Vison Oy

Hankintailmoituksen rooli

- Hankintailmoitus toimii hankinnan perustana
 - Hankintailmoitus on ristiriitatilanteissa ensisijainen suhteessa tarjouspyyntöön
 - Hankintailmoituksen valmistelun luonne on muuttunut, koska kaikki keskeiset hankinta-asiakirjat pitää julkaista samanaikaisesti hankintailmoituksen kanssa
 - Kaikki hankinnassa tehtävät valinnat tulevat joka tapauksessa päätettäväksi samanaikaisesti, mikä helpottaa hankintailmoituksen laadintaa
 - Vähimmäisvaatimuksia ja tarjouksen vertailuperusteita ei voi hankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen muuttaa

Hankintailmoitusta edeltävät ilmoitukset

- Mieti heti hankinnan suunnittelun alussa, tarvitsetko määräaikojen lyhentämiseen nopeutettu menettelyä tai ennakoilmoitusta
 - 57 §/ 61 § (erityisaloilla vain avoimen menettelyn määräaikaa voi lyhentää)
 - Määräaikoja voidaan lyhentää, jos määräaikojen noudattaminen on näissä menettelyissä hankintayksikön asianmukaisesti perusteleman kiireen vuoksi käytännössä mahdotonta -> pitää perustella
 - Ennakoilmoituksella voi lyhentää tarjousaikaa

Hankintailmoituksen julkaiseminen

- Hankintailmoitus voidaan julkaista joko perinteisesti suoraan Hilman kautta
 - Hankinta-asiakirjat liitteeksi tai esim. linkin taakse, olennaista on, että hankinta-asiakirjat voi saada maksutta ja rajoituksetta
- Hankintailmoitus julkaistaan sähköistä tietojenvaihtoa hyväksikäyttäen (esim. Cloudia)
 - Hankinta-asiakirjat voidaan liittää järjestelmään tai asiakirjoihin voidaan laittaa linkki
 - 18.10.2018 alkaen tietojenvaihtoa koskevia määräyksiä on sovellettava

Korjausilmoituksen julkaiseminen

- Mikäli hankintayksikkö havaitsee, että hankintailmoituksessa on virhe, voidaan virhe oikaista korjausilmoituksella
- Huomioitava muutoksen luonne ja se, vaatiiko muutos esim. osallistumishakemuksen jättöajan pidentämisen
- Hankinta ei saa muuttua olennaisesti toisen sisältöiseksi

Määräaikoja

- Hankintalain mukaiset määräajat osallistumishakemuksen jättämiselle
 - Avoin menettely 35 tai 30 päivää (ilmoitus ja hankinta-asiakirjat sähköisesti)
 - Rajoitettu ja neuvottelumenettely 30 päivää
 - Nopeutettu menettely 15 päivää
- Erityisalojen hankintalain mukaiset määräajat
 - Avoin menettely 35 tai 30 päivää (ilmoitus ja hankinta-asiakirjat sähköisesti)
 - Rajoitettu ja neuvottelumenettely 15 päivää

Hankintailmoituksessa ilmoitettavat tiedot

- Jos jokin asia on epävarma, kirjoita epävarma asia selkeästi näkyviin ja käytä tarvittaessa vaihteluvälejä esim. aikamääreissä tai rahamääriä ilmoitettaessa
- Tiedot kannattaa ilmoittaa väljemmin kuin muissa hankinta-asiakirjoissa
 - Jos hankintamenettelyn aikana tulee tarve muotoilla jokin hankinta-asiakirjassa ilmoitettu asia toisin, ei hankintailmoitus ole siihen esteenä
 - Vaatimukset ja vertailuperusteet tulee aina olla samansisältöisiä, esitettiin ne missä asiakirjassa hyvänsä, eikä niitä voida muuttaa

ESPD

- Yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja
 - Tarkoituksena on, että tämä asiakirja korvaa erilliset asiakirjaselvitykset
- ESPD:n tiedot voidaan pyytää ehdokkaalta joko:
 - Erikseen esitättävän tiedoston avulla (xml-formaatissa, mikä syötetään sivustolle <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/espd/>)
 - Ehdokas täyttää tiedot suoraan Cloudiaan

ESPD

- Lomakkeella ehdokkaat vakuuttavat, ettei niitä rasita laissa mainitut poissulkemisperusteet ja ne täyttävät soveltuvuusvaatimukset
 - Alihankkija, jota rasittaa pakollinen poissulkemisperuste on vaadittava korvattavaksi
- Ehdokas voi ilmoittaa soveltuvuusvaatimusten täyttymisen lähtökohtaisesti em. lomakkeen avulla
 - Varsinaiset selvitykset tarkistetaan ennen hankintasopimuksen tekemistä
- Hankintayksikkö voi kuitenkin vaatia milloin tahansa hankintamenettelyn aikana ehdokkaita toimittamaan selvitykset
- Selvityksiä ei saa vaatia, jos hankintayksikkö saa tiedot maksuttomasta tietokannasta

Soveltuvuusvaatimukset

- Hankintayksikkö voi asettaa ehdokkaiden tai tarjoajien rekisteröitymistä, taloudellista ja rahoituksellista tilannetta sekä teknistä ja ammatillista pätevyyttä koskevia hankintalain 84—86 §:ssä tarkoitettuja vaatimuksia
- Vaatimusten tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja ne on suhteutettava hankinnan luonteeseen, käyttötarkoitukseen ja laajuuteen
- Vaatimuksilla tulee voida asianmukaisesti varmistaa, että ehdokkaalla tai tarjoajalla on oikeus harjoittaa ammattitoimintaa ja että sillä on riittävät taloudelliset ja rahoitusta koskevat voimavarat sekä tekniset ja ammatilliset valmiudet toteuttaa kyseessä oleva hankintasopimus
- Ehdokkaat tai tarjoajat, jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vähimmäisvaatimuksia, on suljettava tarjouskilpailusta.

Soveltuvuusvaatimukset

- Soveltuvuusvaatimukset ovat ryhmitelty seuraavasti:
 - Selvitys oikeudesta harjoittaa ammatti- ja elinkeinotoimintaa
 - Rekisteriote, valahtoinen ilmoitus/todistus tai toimilupa/todistus kuulumisesta järjestöön
 - Taloudellinen ja rahoituksellinen tilanne
 - Pykälässä lista vaatimuksista, mutta liitteessä ei ole tyhjentävää luettelo selvityksistä
 - Tekninen suorituskyky ja ammatillinen pätevyys
 - Pykälässä lista vaatimuksista ja lain liitteessä D on tyhjentävä luettelo selvityksistä, joita saa vaatia
 - Erityisaloilla voidaan käyttää hankintalaissa määritettyjä soveltuvuusvaatimuksia (83 §, liite E)

Soveltuvuusvaatimuksiin liittyviä ehtoja

- Vuotuista liikevaihtoa koskeva vaatimus saa olla enintään kaksi kertaa hankinnan ennakoitun arvon suuruinen
 - Perustellusta syystä voi olla korkeampi
- Referenssejä koskevat 5 (urakat) ja 3 (tavarat ja palvelut) vuoden rajat
 - Jos riittävän kilpailun aikaansaaminen edellyttää pidempää aikaa, aikarajoja voi pidentää

Osallistumiseen liittyviä ehtoja

- Ehdokkaalla tai ehdokasryhmittämällä on oikeus käyttää muiden yksiköiden voimavaroja
 - Muiden yksiköiden henkilöstön pätevyyteen ja kokemukseen liittyviä voimavaroja voidaan käyttää hyväksi vain, jos kyseiset muut yksiköt suorittavat hankinnan kohteena olevat rakennusurakat tai palvelut taikka osan niistä
 - Yksiköiden on täytettävä soveltuvuusvaatimukset heitä koskevilta osin
 - Hankintayksikkö voi edellyttää, että ehdokas tai tarjoaja ja kyseiset muut yksiköt ovat yhdessä vastuussa hankintasopimuksen toteuttamisesta.

Osallistumiseen liittyviä ehtoja

- Alihankinta
 - Hankintayksikkö voi vaatia tarjoajia ilmoittamaan tarjouksessaan, minkä osan sopimuksista se aikoo antaa alihankintana kolmansille, sekä ehdotetut alihankkijat
 - Hankintayksikkö voi vaatia, että tarjoaja tai ryhmittymän jäsen itse toteuttaa tietyt kriittiset tehtävät

Osallistumiseen liittyviä ehtoja

- Hankintayksikkö voi päättää hyväksyökö se:
 - Vaihtoehtoiset tarjoukset
 - Rinnakkaiset tarjoukset
 - Osatarjoukset

Soveltuvuusvaatimusten sisällöstä

- Soveltuvuusvaatimukset eivät saa olla epämääräisiä tai ehdollisia
 - Vaatimusten tulee yksiselitteisiä
 - Esim. jos edellytetään kokemusta vastaavan kaltaisten urakoiden toteuttamisesta, pitää vastaavan kaltainen urakka määritellä esim. rakennusluokan, sisällön, bruttoneliöiden tai urakan arvon mukaan

Soveltuvuusvaatimusten sisällöstä

- Selvitysten osalta pitää aina muistaa, esim. tilaajavastuun osalta se, että selvityksenä voidaan hyväksyä myös muu vastaava raportti, mikäli se sisältää samat tiedot
- Vaatimusta ei saa rajoittaa pelkästään tiettyyn paikkaan, esim. Pohjois-Suomeen, vaan vaatimus pitää muotoilla vastaavia sääntäi maaperäolosuhteita kuvaavaan muotoon
 - Sama rajoitus koskee esim. vaatimusta tietystä hankintayksiköstä

Täsmennyspyynnöt

- Jos tarjouksessa tai osallistumishakemuksessa olevat tiedot tai asiakirjat ovat puutteellisia tai virheellisiä taikka jotkut asiakirjat tai tiedot puuttuvat, hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään tietoja tai asiakirjoja hankintayksikön asettamassa määrääjässä. Edellytyksenä on, että menettelyssä noudatetaan 3 §:ssä säädettyjä periaatteita
 - Esim. referenssikohdetta ei saa vaihtaa, mutta ilmoitetusta kohteesta voi vaatia puuttuvia tietoja tai tarkentamaan epäselvää tietoa
 - Tämä mahdollisuus on annettava kaikille, joilla on puutteita
 - > kaikkia puutteita tai virheitä ei ole mahdollista korjata, esim. myöhästynyt osallistumishakemusta ei saa hyväksyä

Tarjoajien karsinta

- Rajoitetussa ja neuvottelumenettelyissä soveltuvuusvaatimukset täyttäviä ehdokkaita voidaan vielä karsia
- Karsintaan on käytettävä hankintailmoituksessa kerrottuja arviointiperusteita
- Hankintailmoituksessa pitää lisäksi kertoa, kuinka monta tarjoajaa aiotaan valita

Tarjoajien karsinta

- Tarjoajien lukumäärä kannattaa ilmoittaa vaihteluvälillä esim. 3-4, koska näin jää joustonvaraa
 - Esim. jos ensimmäiset neljä ehdokasta ovat lähes samoissa pisteissä
- Karsinnassa käytettävät arviointiperusteet
 - Turvallisinta on käyttää soveltuvuusvaatimuksissa esitettyjä asioita tai ainakin vaatimuksia ja selvityksiä, jotka voisivat olla myös soveltuvuusvaatimuksia
 - Näitä arvioidaan soveltuvuusvaatimuksen ylittävältä osin
 - Esim. jos referenssihankkeen arvo on soveltuvuusvaatimuksessa 5 M€, voi pisteitä antaa yli 5 M€:n hankkeista
- Kannattaa myös ilmoittaa esim, että mikäli soveltuvuusvaatimukset täyttäviä ehdokkaita on enintään neljä kappaletta, tilaaja voi valita kaikki ehdokkaat ilman tarjoajien pisteyttämistä

Oikeustapaus

- MAO 2/17:Luottoluokitusta koskeva vaatimus AA
 - Kun otetaan huomioon hankinnan kohde, arvo ja kesto sekä se, että kirjatukkukaupan toimialalla yhdeksällä toimijalla on ollut Rating Alfa -luokitus AA tai parempi, markkinaoikeus katsoo, että rating-luokitusta vähintään hyvä AA koskeva vaatimus ei ole tarpeettomasti rajoittanut kilpailua eikä ollut suhteellisuusperiaatteen vastainen
 - Markkinaoikeus toteaa, että tarjoaja on vastuussa tarjouksensa tarjouspyynnön mukaisuudesta ja vaadittujen selvitysten toimittamisesta. Hankintayksikkö voi päättää millä kielellä tarjous tulee tehdä. Tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun vaatimus edellyttää, että hankintayksikkö perustaa hankintapäätöksensä tarjousaikana saamiinsa tietoihin. Hankintayksiköllä on oikeus mutta ei velvollisuutta antaa tarjoajalle tilaisuus täsmentää tarjoustaan tarjousajan päätyttyä. Tarjoaja, joka ei täytä asetettuja vähimmäisvaatimuksia, on suljettava tarjouskilpailusta.

Oikeustapaus

- MAO 549/17: Suhteellisuusperiaate kielikoulutuksessa
 - Markkinaoikeus katsoo, että viiden vuoden kokemuksen edellyttäminen vähimmäisvaatimuksena tarjouspyynnössä tehdyin tavoin yksinomaan tietynlaisesta aikuisille maahanmuuttajille suunnatusta koulutuksesta tai ohjauksesta on merkittävästi rajoittanut potentiaalisten tarjoajien määrää.
 - Edellä todetuin perustein markkinaoikeus katsoo, että kysymyksessä oleva soveltuvuusvaatimus ei ole ollut suhteellisuusperiaatteen mukainen eikä hankinnan kohteen kannalta perusteltavissa. Kysymyksessä oleva soveltuvuusvaatimus on ollut liian ankara ja omiaan rajoittamaan kilpailua tarpeettomalla tavalla.

Oikeustapaus

- MAO 78/17: Hankintayksikön selvittämisvelvollisuus
 - Asiassa on arvioitavana hankintayksikön menettely hankintapäätöksen tekohetkellä ja kysymys siitä, ovatko voittaneen tarjoajan tarjouksesta ilmenevät tiedot antaneet hankintayksikölle perustellun syyn epäillä, täyttääkö voittanut tarjoaja tarjouspyynnössä asetetun referenssitoimituksia koskevan soveltuvuusvaatimuksen
 - Asiassa esitetyn selvityksen perusteella tilaaja on ollut puhelimitse yhteydessä referenssien yhteyshenkilöihin eikä tilaajalla ole ollut aihetta epäillä toimitusten olleen vaatimusten vastaisia
 - Asiassa esitetyn selvityksen perusteella ei ole todettavissa, että hankintayksiköllä olisi ollut hankintapäätöstä tehdessään perusteltu syy epäillä voittaneen tarjoajan ilmoittamien referenssitoimitusten olleen tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten vastaisia. Hankintayksiköllä ei ole myöskään ollut valittajan esittämää velvollisuutta todentaa referenssikohteilta vaatimusten täyttyminen ja erityisesti suoritustasoilmoitusten, CE-merkintöjen ja rakentamismääräysten asianmukaisuus. Näin ollen hankintayksikkö on voinut harkintavaltansa puitteissa hankintapäätöstä tehdessään katsoa, että voittanut tarjoaja on täyttänyt mainitun soveltuvuusvaatimuksen.

Oikeustapaus

■ MAO 710/16: Vaatimuksen kohtuullisuus

- Hankintailmoituksessa on kohdassa "III 2.3 tekninen suorituskyky" muun ohella ollut seuraavaa vaatimus:

"Ehdokkaalla tulee olla viimeksi kuluneiden kolmen vuoden aikana suoritettuna tai käynnissä vähintään yksi toimeksianto, joka vastaa laajuudeltaan ja luonteeltaan nyt ilmoitettavaa hankintaa (sisältäen vartiointipalvelut ja valvomotoiminnan)."

- Referenssivaatimuksen osalta markkinaoikeus toteaa, että vaatimus on liittynyt hankinnan kohteeseen eikä vaatimusta yhdestä referenssistä ole pidettävä suhteettomana hankinnan kohde huomioon ottaen. Vaatimus ei ole estänyt valittajaa jättämästä hyväksytyä osallistumishakemusta. Näin ollen hankintayksikön menettely ei ole siten ollut tälläkään perusteella hankintasäännösten vastaista.
- Edellä sanottujen seikkojen perusteella markkinaoikeus katsoo, että hankintayksikkö ei ole toiminut valittajan väittämällä tavalla virheellisesti soveltuvuusvaatimusten asettamisessa.
- Lisäksi markkinaoikeus toteaa, että hankintailmoituksen kohdan "IV 1.2" perusteella hankintamenettelyyn on ollut tarkoitus valita viisi ehdokasta. Asiassa selvitetyn perusteella hankintayksikkö on saanut viisi osallistumishakemusta, mutta yksi ehdokkaista ei ole täyttänyt hankintayksikön 22.10.2015 tekemän päätöksen mukaan soveltuvuudelle asetettuja edellytyksiä. Hankintayksikkö ei ole siten menetellyt virheellisesti, kun se on jatkanut hankintamenettelyä neljän ehdokkaan kanssa, koska soveltuvia ehdokkaita on ollut vähemmän kuin viisi.

vison.fi

ASiantuntijapalvelua
ammattilaisille